సెలెక్షన్ ఆఫ్ బెటర్ హాఫ్

-'పద్మశ్రీ'

అప్పుడే బి. ఎస్‌సి. ఫస్ట్ ఇయర్‌కు మోడర్న్ ఆల్‌జీబ్రా క్లాసు తీసుకుని స్టాఫ్ రూముతో అడుగు పెట్టాను. తెలుగు లెక్చరర్ సుబ్రమణ్యం గారు, ఇంగ్లీషు లెక్చరర్ చంద్రశేఖర్, ఇంకా ఇద్దరు లెక్చరర్లు ఏదో బాతాఖానీ చేస్తున్నారు. టేబుల్ మీద ఉన్న ఉత్తరాలలో నా కొచ్చిన మూడు ఉత్తరాలు తీసుకుని వాళ్ల సరసనే కూర్చున్నాను మొహం దస్తీతో తుడుచుకుంటూ.

''రామారావు మాత్రం చాలా అదృష్టవంతుడు. రోజుకు కనీసం రెండు ఉత్తరాలైనా వస్తుంటాయి." ఎప్పుడూ ఇంటి నుంచి ఉత్తరం కోసం ఎదురు చూసే చంద్రశేఖర్ అన్నాడు.

"ఇప్పుడే ఇన్ని వస్తుంటే రేపు పెళ్లయిన తరవాత ఇంకెన్నో!" ఇంకొక లెక్చరర్ అందుకున్నాడు.

వాళ్ల మాటలకు చిన్న చిరునవ్వు జవాబుగా ఇచ్చి, ఉత్తరాలు ఒక్కొక్కటే చదువుకోసాగాను. మొదటి రెండూ నాతో పాటే ఎమ్. ఎస్‌సి. పాసై, వేరు వేరు

చోట్ల ఉద్యోగాలు చేసే ఇద్దరు స్నేహితుల దగ్గర్నుంచి వచ్చినవి. విశేషాలేం కనపడలేదు. మూడవది నాన్నగారి దగ్గర్నుంచి. కవరు చించి చదివాను. "అర్జెంటుగా ఒక వారం రోజుల కొరకు ఇంటికి వచ్చి వె"మ్మని ఉంది. అంత అర్జెంటు పనేమిటో అర్థం కాలేదు. ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నాను.

"ఉత్తరంలో పెద్ద విశేషమే ఉన్నట్లుందే! చదువుకుని ఆలోచిస్తూ కూర్చున్నారు." చంద్రశేఖర్ అన్నాడు.

"ఎవరి దగ్గర్నుంచి, అబ్బాయ్, ఉత్తరం?" సుబ్రమణ్యంగారు అడిగారు.

ఆయన వయసులో మా అందరికన్నా పెద్ద. అందర్నీ 'అబ్బాయ్!' అనే సంబోధిస్తారు. ఆయన అంటే మా అందరికీ మంచి గౌరవం, చనువూ—రెండూ ఉన్నాయి. మా అందరికీ ఉచిత సలహా లిస్తుంటారు అప్పుడప్పుడూ.

"నాన్నగారి దగ్గర్నుంచండీ! వెంటనే బయలుదేరి రమ్మని వ్రాశారు. ఎందుకా అని ఆలోచిస్తున్నాను." జవాబిచ్చాను.

"దసరా సెలవులు ఎల్లుండి నుంచేగా! బయలుదేరితే సరిపోతుంది." చంద్రశేఖర్ అన్నాడు. నే నేం మాట్లాడలేదు.

వెంటనే సుబ్రమణ్యం గారు అందుకున్నారు. "అబ్బాయ్! అంత అర్జెంటేమిటో నీకు కారణం కావాలి. అంతే కదా? నేను చెబుతాను. మొదట నే నడిగిన ప్రశ్నలకు జవాబులు చెప్పు."

తల ఊపాను.

"నీ కెవరైనా పెళ్ళి కావలసిన చెల్లెళ్ళు ఉన్నారా?"

"ఉన్నారు లెండి. కాని, మరీ అంత అర్జెంటుగా చేయవలసిన వాళ్ళు ఎవరూ లేరు."

"సరే! నీ వయస్సెంత?"

"ఇరవై అయిదు."

"నీ వీ ఉద్యోగం చేయబట్టి ఎన్నాళ్లయింది?"

"సుమారు రెండేళ్ళు."

"ఈ రెండేళ్లలో నీ కిదివర కెప్పుడైనా ఇటువంటి ఉత్తరం వచ్చిందా?"

"రాలేదు."

"నీవు ఇప్పటివరకూ పెళ్లెందుకు చేసుకోలేదు?"

"కనీసం రెండేళ్లయినా ఉద్యోగం చేయనిదే పెళ్లి చేసుకోవటం ఇష్టం లేక."

"ఆ విషయం మీ అమ్మా, నాన్నలకు తెలుసా?"

"తెలుసు. వాళ్లతో కూడా ఈ విషయం చెప్పాను."

"మరి ఇప్పుడు రెండేళ్లయిందిగా? పెళ్లి విషయం ఏ మాలోచించావు?"

"ఇంకా ఏమీ ఆలోచించలేదండీ!"

"అదీ సంగతి. నీవు పెట్టిన రెండేళ్ల

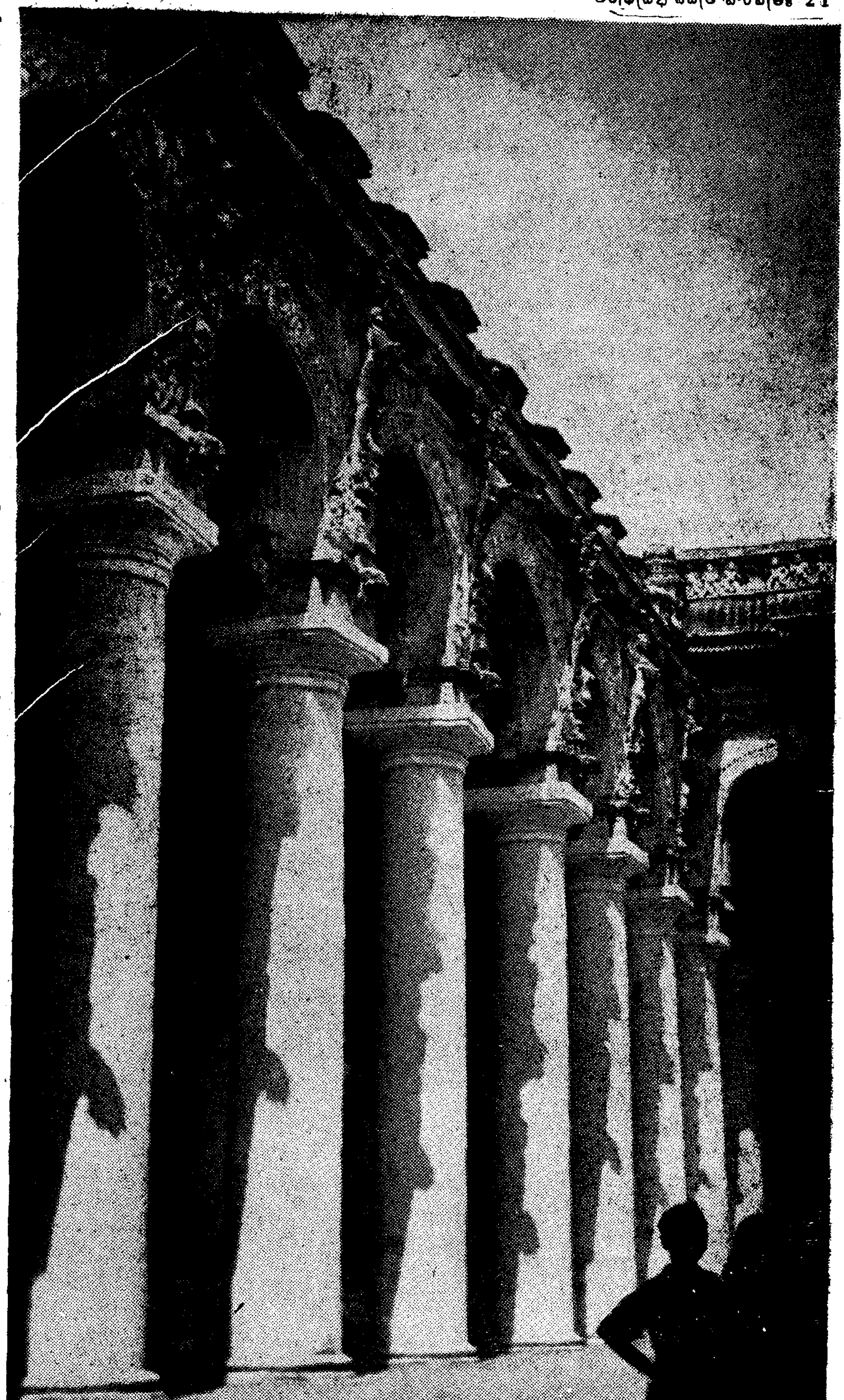

వాస్తు-శిల్పం

ఫోటో—డి. ఎస్. రావు (మద్రాసు-14)

తువు పూర్తయింది. అది నీకు గుర్తు లేకపోయినా మీ అమ్మా, నాన్నలకు గుర్తుండే ఉందమ్మా. ఇప్పుడు నీకు బహుశా ఎక్కడో పెళ్ళి సంబంధం చూసి ఉంటారు. మీ చెల్లెళ్ల కెవరి కైనా చూడటానికి ఎవరూ అంత పెద్ద వాళ్ళు లేరన్నావు గదా? కాబట్టి వెంటనే వెళ్ళి, వచ్చేటప్పుడు వెడ్డింగ్ కార్డ్సు పట్టుకొని రా!" లోకంతో పెళ్ళివిషయం తప్ప మరేమీ ముఖ్య విషయం లేదంటూ తెల్పేశారు ప్రిన్సిపాల్ గారు.

అందరూ వారి అభిప్రాయాన్ని బల పరిచారు.

"ఎల్లుండి ఉదయం వెళుతున్నా లెండి" అని, అదే విషయం తెలియపరుస్తూ ఇంటికి కూడా ఒక ఉత్తరం వ్రాశాను.

* * *

ఇంట్లో అడుగు పెట్టేసరికి చిన్న తమ్ముళ్ళు, చెల్లెళ్ళు అందరూ 'రమన్నయ్యొచ్చాడు' అంటూ పరుగెత్తుకుంటూ వచ్చారు. ఎవరికి తెచ్చిన వస్తువులు వాళ్ళకు ఇచ్చి, లోపలికి దారి తీశాను.

ఆ రోజు రాత్రి భోజనాల సమయంలో అసలు విషయం ప్రస్తావన కొచ్చింది.

"అంత అర్జెంటుగా రమ్మని రాశారేం, నాన్నా? ఏమిటి సంగతి?" అడిగాను నాన్నగార్ని.

నాన్న ఏమీ మాట్లాడకుండా అమ్మ వైపు సాభిప్రాయంగా చూశారు.

అమ్మ ఆ సమయం కోసమే చూస్తున్నట్లు వెంటనే అందుకుంది. 'ఏముంది? నీ పెళ్ళి విషయమే. నీకేం? మగవాడివి. ఎన్నాళ్ళైనా ఆగుతా నంటావు. కాని, అమ్మాయిల తల్లిదండ్రులు — మీ మామయ్యలు అనుకో! నలుగురు మామయ్య లకూ నీకు తగ్గ పెళ్ళీడు పిల్లలున్నారాయె. వాళ్ళంతా నిన్ను ఎవరో ఒకరిని చేసుకుంటావని ఆశగా ఉన్నారు. ఏమీ చెప్పకుండా ఇప్పుడేం తొందర, ఇప్పుడేం తొందరంటూ నీవు కూర్చుంటే ఎన్నాళ్ళు వాళ్ళు కంటికి నిద్ర లేకుండా ఉంటారు? ఈ సారి మాత్రం నీవు నిర్ణయానికి వచ్చాగాని ఇక్కడి నుంచి కదలటానికి వీల్లేదు.' నిర్ధారణగా చెప్పేసింది అమ్మ.

తన ఉద్దేశ్యం కూడా అంతే నన్నట్లు చూశారు నాన్న.

నిజం ఈ మేనరికాలు ఉంటే ఇదే బాధ. వాళ్ళకోసం మనం తొందరపడ వలసి వస్తుంది. నాకు నలుగురు మేన మామలు. మొదటి ఆయన వ్యవసాయం చేయిస్తూ ఒక పల్లెటూర్లో ఉంటున్నాడు. ఆయనకు నాకు ఈడైన ఒక్కతే ఒక్క బిడ్డ ఉంది. పేరు సుశీల. సుమారు 21 ఏళ్ళు ఉంటాయి. అంద కత్తె కాకపోయినా, అనాకారి మాత్రం కాదు. చామనఛాయ రంగుతో కొద్దిగా పొట్టిగా ఉంటుంది. చాలా నెమ్మదైన దనీ, మంచిదనీ మా బంధువు లందరిలో మంచి పేరు ఉంది. రెండో మామయ్య డాక్టరు. ఆయనకు కూడా నాకు ఈడైన ఒక బిడ్డ ఉంది. పేరు పార్వతి. కొద్దిగా మోడర్న్‌గా ఉంటుందని అంటారు కాని, నేను చూసి చాలా రోజులు అయింది. వయస్సు సుమారు 20 ఏళ్ళు ఉంటుంది. మూడో మామయ్య లాయరు. ఆయ నకు కూడా సుమారు 21 ఏళ్ళ బిడ్డ ఉంది. పేరు పద్మ. ఈ మధ్యనే బి. ఎ. పాసయిందట. అందంగానే ఉంటుంది. నాలుగో మామయ్య ఏదో ఒక కంపెనీలో మేనేజరు. ఆయనకు సుమారు 17, 18 ఏళ్ళ బిడ్డ ఉంది. పేరు నిర్మల. మొదటి

పోకడ

లోకంలో హితబోధ చేసే వారు లేక లోకం పతనం కావడంలేదు. వినేవారు, ఆచరించేవారు లేక. మంచి చేసేవారికన్న చెప్పేవారే ఎక్కువ.

—బోక్‌మన్

ముగ్గురు మామయ్య బిడ్డలను నాతో మాట్లాడటానికి చనువున్నది కాని, ఈ మామయ్య బిడ్డ వాళ్ళ కందరికంటే కొద్దిగా చిన్నది కనుక నా దగ్గర ఒక రకమైన భయమే ఉంది కాని, చనువు లేదు. నాకు తెలిసినంతవరకూ ఎవరైనా సామాన్యంగా ఒకటి రెండు మేనరికాలతోనే బాధపడతారు కాని, నేను ఈ నలుగురి మధ్య చిక్కుకున్నాను. నేను పెద్ద అంద గాణ్ణి కాదు. మామూలుగా ఉంటాను. నా అందంకంటే నా మామయ్యలను నాతో ఆకర్షించినది నా చదువు, ఉద్యోగం. ముఖ్యంగా గొప్ప చెప్పుకోకూడదు కాని, నా మంచితనం. వాళ్ళందరికీ నేనంటే చాలా మంచి అభిప్రాయ మున్నది.

నా ఆలోచనలకు అంతరాయం కలిగించింది అమ్మ. పెద్దన్నయ్య బిడ్డ మంచి సుగుణవంతురాలని, చాలా మంచిదని పేరు తెచ్చుకున్నది. పదవ తరగతి పాసైంది కూడా అనుకుంటాను. అది నాకు నచ్చినట్లు, తన మనసులోని కోరికను మామూలుగా తెలియజేసింది అమ్మ.

"మా లాయరు మామయ్య బిడ్డ బి. ఎ. పాసైందనుకుంటా." చదువుకున్న ఆడవాళ్ళంటే ఇష్టపడే నాన్న తన అభిప్రాయం వ్యక్తం చేశాడు.

"అబ్బయ్యా! పిల్లలిద్దరూ ఎందుకులే కాని, మేము మా వదిన దగ్గర ఫినిష్ చెప్పుకుంటాం. చాలా మాడర్న్‌గా ఉంటుందట, రెండో మామయ్య బిడ్డను చేసుకో" అన్నాడు, ఇప్పటి ఫాషన్స్ అంటే మక్కువ కలిగి, ఇంటర్ రెండుసార్లు తప్పిన తమ్ముడు రవి.

"నాకైతే నిర్మలవదినంటేనే ఇష్టం" తన మనసులోని కోరికను కూడా చెప్ప గల్గింది పన్నెండేళ్ళ పెద్ద చెల్లెలు సుందర.

నాకు నవ్వు వచ్చింది. ఇంకా నేనైతే ఎవర్ని చేసుకోవాలో నిర్ణయించుకోలేదు కాని, పిల్లందరూ ఎవరి నిర్ణయానికి వాళ్ళు వచ్చారు. ఈసారి మాత్రం పిల్లెవరూ నన్ను వదిలేట్లు లేదు. చేయి కడుక్కొని లేస్తుంటే మళ్ళీ అన్నది అమ్మ: "నీవు వాళ్ళందర్నీ చిన్నప్పట్నుంచి చూస్తున్న వాడివే కదా? నీకు ఎవరు నచ్చితే వాళ్ళ పేరు చెప్పు. అందరు మామయ్యలూ నీకు పిల్లనివ్వటానికి తయారుగా ఉన్నారు."

"నన్ను ఆలోచించుకోనీ, అమ్మా!" అంటూ బయటికి వచ్చేశాను.

పెళ్ళి అన్నది జీవిత సమస్య. అది మన ఒక్కరి జీవితానికే కాక, ఎదుటివారి జీవితానికి కూడా సంబంధించినది. వాళ్ళ మనసులో ఏముందో తెలుసుకోకుండా నా ఒక్కడి ఇష్టప్రకారమే పెళ్ళి చేసుకోవా లంటే నా మనస్సు ఒప్పుకోవటం లేదు. అదీ కాక ఎవర్ని చేసుకోవాలో ఇంకా నేనే నిర్ణయించుకోలేదు. వాళ్ళ మనసులలో ఏముందో తెలుసుకోవాలంటే నేనే వాళ్ళ దగ్గరికి వెళ్ళి రావటం మంచి దనిపించింది. అదే నిర్ణయం అమ్మకూ, నాన్నకూ చెప్పాను. "ఎల్లుండే మంచిది. ఆ రోజు బయలుదేరి పో"మ్మని అంది అమ్మ. సరే నన్నాను. "అయితే నేను వస్తున్నట్లు మాత్రం వాళ్ళ కెవరికీ తెలియపరచకం"డని అమ్మా నాన్నలను హెచ్చరించాను. అమ్మ "సరే" నంది.

* * *

మూడో నాడు ఉదయమే పెద్ద మామయ్య గారి ఊరు బయలుదేరాను. మారవలసిన బస్సులు మారి వాళ్ళ ఊరికి పోయేటప్పటికి సాయంత్రం అయింది. మామయ్య బయటనే కూర్చుని ఉన్నాడు. ఆయన ఓ పెద్ద వేదాంతిలా ఉంటాడు.

నన్ను చూడగానే చిరునవ్వు నవ్వుతూ, "రావోయ్, అల్లుడా! నీ కోసమే ఎదురు చూస్తున్నా" అంటూ లేచాడు.

నేను ఆశ్చర్యపోయాను. 'నేను వస్తున్నట్లు మామయ్యకు ఎట్లా తెలుసా' అని అదే అడిగాను. "మీ అమ్మ ఉత్తరం వ్రాయించింది కదోయ్!" అన్నాడు మామయ్య.

అయితే అమ్మ బహుశః అందరు మామయ్యలకూ నేను వచ్చే విషయం తెలియపరిచి ఉంటుంది. ఎంతైనా పుట్టింటి ప్రేమ. నేను వచ్చేటప్పటికి తన మేనకోడళ్ళు ఎలా ఉంటారో, నేను ఎవర్ని చేసుకోవడానికి ఇష్టపడ నేమో నని అమ్మ భయం. నవ్వుకున్నాను.

సుశీలకోసం ఇంట్లోకి చూశాను. ఇంతలో అత్తయ్య వచ్చి కుశల ప్రశ్నలు వేసి వెళ్ళిపోయింది.

"అమ్మా, సుశీలా! బావకు మంచి నీళ్లు కావాలేమో తెచ్చి ఇయ్యి." నా ఉద్దేశ్యం గ్రహించిన వాడిలాగా మామయ్య కేకేశాడు.

కొద్ది సేపటికి మంచినీళ్ల గ్లాసుతో సుశీల వచ్చింది. అసలే చామనఛాయ రంగుతో ఉన్న సుశీల ముఖాన మసి, జిడ్డుతో మరీ నల్లగా అయిపోయింది. జుట్టంతా చిందర వందరగా ఉన్నది. చూసి నేను నిర్ఘాంతపోయాను. నేను వస్తున్నట్లు తెలిసి కూడా సుశీల అట్లా ఎందుకుందో? మామయ్య సుశీలను చూసి గతుక్కుమన్నాడు.

"బాగున్నావా, సుశీలా!" అడుగుతూ మంచి నీళ్ల గ్లాసు అందుకున్నాను.

"ఆ" అంటూ సమాధాన మిచ్చి వెంటనే లోపలికి వెళ్లిపోయింది సుశీల.

నేనూ డ్రెస్ ఛేంజి చేసుకోవటానికి ఒక గదిలోకి వచ్చేశాను. కొద్ది సేపటికి ఇంట్లోంచి పెద్ద పెద్దగా మాటలు వినపడటం మొదలైంది.

"నాన్నా! ఈ వేళ రెండు చీరలు కొన్నాను. 50 రూపాయలు కావాలి" అంటున్నది సుశీల.

"ఈవేళ లేవమ్మా! రేపో, ఎల్లుండో ఇద్దాంలే." మామయ్య అన్నాడు.

"కాదు. నాకీ వేళే కావాలి." పెంకెగా, పెద్దగా అన్నది సుశీల.

"ఈ వేళ నీ కేమయిందే! అత వొచ్చిన రోజే ఇట్లా చేస్తున్నావు! కొద్దిగా చిన్నగా మాట్లాడు" అంటున్నది అత్తయ్య.

ఇంతలో ఏదో విసిరేసిన శబ్దం అయింది. నేను గబుక్కున బయటికి వచ్చాను. వంటింట్లో ఇంకొక గిన్నె విసిరివేయటానికి రెడీగా పట్టుకొని, "ఈ వేళ నాకు ఆ 50 రూపాయలు ఇవ్వకపోతే నేను అన్నం కూడా తినను" అని అరుస్తున్నది సుశీల.

చాలా మంచిదని పేరు తెచ్చుకున్న సుశీల, 21 ఏళ్ల వయస్సు కల సుశీల అట్లా ప్రవర్తిస్తున్న దంటే నా మన సుకు నమ్మ బుద్ధి కావటం లేదు. కాని,

ఎదురుగా కనపడేదాన్ని కాదనేటట్లు కూడా లేదు.

వెంటనే ఒక 50 రూపాయలు తీసుకుని వాళ్ల దగ్గరకు వెళ్లాను. ఆ 50 రూపాయలు సుశీల చేతిలో పెట్టబోయాను. వారించాడు మామయ్య. కాని, నేను ఆయన చేయి తప్పించి ఆ రూపాయలు సుశీల చేతిలో పెట్టాను. సుశీల నావైపొకసారి చూసి, రూపాయలనందుకొని తన గదిలోకి వెళ్లిపోయింది.

"ఏం పనిది, రామూ!" బాధగా అన్నాడు మామయ్య.

"ఏం? నేను ఇవ్వకూడదా, మామయ్యా!" అంటూ నేనూ గదిలోకి వచ్చేశాను. అత్తయ్య చిన్నగా ఏడుస్తున్నట్లు శబ్దమైంది.

ఏం చేయాలో తోచలేదు. అట్లాగే కూర్చున్నాను.

రాత్రి భోజనాలైన తరవాత గదిలో ఆలోచిస్తూ పడుకున్నాను. రాత్రి సుమారు 10—30 అయింది. నా గది కిటికీ పక్కన ఎవరివో మాటలు వినవచ్చినవి. ఆలోచనలు ఆపుచేసి, అటు వినటం మొదలుపెట్టాను.

"ఈ రోజు మా బావ కూడా వచ్చాడు. నీవేమో రోజు రోజుకూ విషయం దాటేస్తున్నావు. మీ నాన్నా వాళ్లతో మన విషయం చెప్పెయ్యి" అంటున్నది ఒక స్త్రీ కంఠం.

ఆ కంఠం గుర్తుపట్టాను. సుశీలది.

"నీవు కూడా మీ బావతో చెప్పరాదా?" అన్నది ఒక పురుష కంఠం.

బహుశః నేను నిద్రపోతున్నాననుకున్నారేమో, పెద్దగానే మాట్లాడుకుంటున్నారు.

"అలాగే చెబుతాను. ఈ రోజు వీలు కాలేదు. రేపు చెప్పటానికి ప్రయత్నిస్తాను" అన్నది సుశీల.

"సరే. నేను పోతున్నాను" అన్నది తిరిగి ఆ పురుష కంఠం. అదెవరిదో గుర్తుపట్టలేక పోయాను.

వెంటనే చిన్నగా లేచి ఎవరో చూద్దామని బయటికి వచ్చాను. అప్పటికే ఆ వ్యక్తి గోడ దూకాడు. సుశీల నన్ను చూసింది. సుశీల కళ్లలోకి చూశాను. తప్పు చేసినట్లు తల వంచుకుని గబగబా అడుగులేసుకుంటూ తన గదిలోకి పోయింది సుశీల. నేనూ నా గదిలోకి వచ్చేశాను.

* * *

మరునాడు పొద్దున్న సుశీలను ఒంటరిగా కలుసుకుందామని ఎంత ప్రయత్నించినా నన్ను తప్పించుకు తిరిగింది. కనీసం అతనెవరో పేరైనా చెపితే మామయ్యకు చెప్పి వాళ్ల సంబంధం స్థిరపరుచుదా మనుకుంటే, సుశీలను ఒంటరిగా కలుసుకోవటానికే వీలు కాలేదు. తనే నన్ను కలిసి వాళ్ల విషయం చెపుతానని రాత్రి అతనితో అన్న సుశీల నన్ను తప్పించుకుని ఎందుకు తిరుగుతున్నదో అర్థం కాలేదు. మొత్తంమీద నేనంటే తనకు ఇష్టం లేదని తేలిపోయింది. మధ్యాహ్నం రెండో మామయ్యగారి ఊరు బయలుదేరాను. పెద్ద మామయ్య ఆ ఒక్క రోజు ఉండమని బతిమిలాడాడు కాని, ఉండి లాభం లేదని ఉండదలుచుకోలేదు. వచ్చేటప్పుడు కూడా సుశీల కనపడలేదు.

"నిన్న దాని కేదో పిచ్చి పట్టింది, నాయనా! అసలు దాని సంగతి ఎవర్నైనా అడుగు." సంజాయిషీ ఇస్తున్నట్లుగా అన్నది అత్తయ్య.

మామయ్య ఏమీ మాట్లాడకుండా కూర్చున్నాడు గంభీరంగా.

వెళ్లొస్తానని చెప్పి, బస్సు స్టాండుకు వచ్చి, బస్సులో కూలబడ్డాను. బస్సు కది

ధరను అదుపులో ఉంచటానికి తోడ్పడండి

ఎక్కువ చెల్లించకండి

శంకర్ సిమెంటు మేలురకం సిమెంటు, అయినా మీరు దానికి ఎక్కువ ధర చెల్లించనవసరంలేదు.

అధికారం పొందిన స్టాకిస్టులవద్దనుండి మాత్రమే [illegible]. స్టాకిస్టుషిప్ సర్టిఫికేట్ ఉన్నట్లు గమనించండి.

అమలునందున్న, అధికారపరచబడిన ధరను మాత్రమే చెల్లించండి. ఇట్టి ధర ప్రతి డిపోలోను ప్రదర్శించబడియుంది.

SANKAR I C CEMENT

ఇండియా సిమెంట్స్ లిమిటెడ్ 175/1, మౌంట్ రోడ్డు, మద్రాసు 2

తయారుచేయు శంకర్ సిమెంట్

IS: 269 ISI

ప్రమాణ చిహ్నంచే పూచీ ఇవ్వబడింది.

FDS IC 1811

లింది. కంపెనీ ఇవ్వటానికి ఎవరూ కనపడలేదు. ప్రభ వీక్లీ అయినా చదువుదా మనుకుని సూట్‌కేస్ లోంచి ఆ క్రితం రోజే కొని చదవకుండా పడవేసిన ప్రభ తీశాను. పేజీలు తిరగవేస్తుండగా అందు లోంచి ఒక కవరు క్రింద పడ్డది. ఆ కవరు నేను అందులో పెట్టినట్లు గుర్తు లేదు. కవరుమీద చూశాను. 'ప్రియమైన బావకు' అని వ్రాసి ఉంది. వెంటనే అది సుశీల వ్రాసిందని తెలిసి పోయింది. కవరు విప్పాను. అందులో ఒక ఏభై రూపాయలు, ఒక ఉత్తరం పెట్టి ఉన్నవి. ఆశ్చర్యపోతూ ఉత్తరం తీసి చదవటం మొదలుపెట్టాను.

"ప్రియమైన బావకు,

బావా! నిన్నటి నా ప్రవర్తన చూసి ఈ సరికి నీకు నా మీద అసహ్యం వేసి ఉంటుంది. కాని, నేను నిన్న అలా ప్రవర్తించినందుకు క్షమించు! బావా! నీవు వస్తున్నావని తెలిసే అలా నీ ముందర నటించాను. నా నటన విషయంలో నీ కళ్లలో కూడా కొద్దిగా అనుమానం తొంగిచూడడం గమనించాను. 'అలా ఎందుకు చేశానా' అని ఆలోచిస్తున్నావు కదూ? ఏం చేయను! నాకు నీ వంటె భక్తి ఉంది. గౌరవముంది. నాన్నగారూ వాళ్ళూ నన్ను నీ కిచ్చి పెళ్లిచేస్తే బహుశః ప్రేమించగలను కూడా నేమో? కాని, నా కది ఇష్టం లేదు. నీ అందచందాలకు, నీ చదువుకు, నీ ఉద్యోగానికి నీకు నా కంటే అందమైన మంచి భార్య కావాలి గాని నేను తగను. అంతేకాక చిన్నాన్నల బిడ్డలలో ఎవరికైనా నీ మీద మనసు ఉండవచ్చు. నీ గురించి నాకు బాగా తెలుసు. ఒకవేళ నేను నీకు నచ్చితే 'నేను నీకు తగ'ననే విషయం నీకు మాటలలో చెప్పినా, నీవు వినవని తెలుసు. నేను ఎప్పటిలాగా నిన్న కూడా ప్రవర్తిస్తే నీవు చిన్నాన్నల ఇంటికి కూడా పోవని నా అనుమానం. అది అహంభావం అనకు. నా నమ్మకం. ఎందుకంటే నీకు తగినట్లు ఎలా నడవాలో నాకు తెలుసు. నీకు నా మీద దురభిప్రాయం కలగటానికే నిన్న చీరల విషయంతో గొడవ చేశాను. రాత్రి నీవు నిద్రపోలేదని తెలిసే ఎదురింటి శాస్త్రి గారి కొడుకుతో నేను ఆడుతున్న నాటకం విషయం చెప్పి, రాత్రి నీవు విన్న రెండు మాటలు అతనితో గొంతు మార్చి అనిపించాను. అతనికి 14 ఏళ్ళు. నాకు తమ్ముడి లాంటి వాడు. కావాలనే నీ కళ్లలో పడ్డాను. కాని, నిన్న అంత కష్టపడి నీకు నా మీద దురభిప్రాయం కలిగేలా నటించి, ఇప్పుడే ఆ రహస్యం ఎందుకు చెబుతున్నా నను కుంటున్నా వేమో? నేను అంతగా ప్రేమించే బావకు నా మీద కలిగిన దురభిప్రాయం కొద్ది రోజు లయినా సరే ఉంటుందనుకుంటే చాలా బాధగా ఉన్నది. బహుశః నీవు ఈ ఉత్తరం బస్సులోగాని, మీ ఊరికి పోయిన తరవాత గాని చూసుకుంటా వనుకుంటాను. మీ ఊరికి పోయిన తరవాత చూసుకుంటే ఫరవాలేదు. ఆసరికే నీవు ఎవర్ని చేసుకోవాలో నిర్ణయించుకొని ఉంటావు. నన్ను కాదని నాకు బాగా తెలుసు. అలా కాక బస్సులో చూసుకున్నట్లయితే మాత్రం నీవు ఈ ఉత్తరం సంగతి మరిచిపోయి చిన్నాన్నల ఇంటికి వెళ్ళు. అలా కాక తిరిగి వచ్చావంటే నా మీద ఒట్టే. అంత పెద్ద ఒట్టు వేసినందుకు ఏమీ అనుకోకు. నిన్ను రాకుండా ఆపాలంటే ఇంతకంటే సరైన మార్గం తోచలేదు. రూపాయలు తిరిగి పంపిస్తున్నందుకు ఏమీ అనుకోకు. నే నసలు చీరలే కొనలేదు. నేను మా నాన్నకు ఒక్కతే బిడ్డను. నాకు తగ్గ వాణ్ణి నాన్న తేగలడు. నా గురించి బాధపడకు. చిన్నాన్నల బిడ్డలందరూ నా కంటే అందమైన వాళ్ళు. నా కంటే చదువుకున్న వాళ్ళు. వాళ్లలో ఎవరికి నీ మీద మనసుందో వార్ని చేసుకోమని కోరుతున్నాను. మీ దాంపత్యం కలకాలం చల్లగా ఉండేలా ఆ భగవంతుడు చూడాలని మనసారా వాంఛిస్తున్నాను. తొందరలో నీ పెళ్లి శుభలేఖ కోసం ఎదురుచూస్తూ...

—సుశీల."

నా మెదడు కాసేపు పనిచేయటం ఆపు చేసింది. సుశీల మనసులో ఇటువంటి ఆలోచన ఉన్నదని నేను ఏమాత్రం గ్రహించలేకపోయాను. ఎమ్. ఎస్‌సి. చదివి రెండేళ్ళు ఉద్యోగానుభవం కూడా ఉన్న నన్ను పదవ తరగతి పాసై, పల్లెటూళ్లో ఉంటున్న సుశీల ఓడించింది. పైగా మళ్లీ తనను కోరకుండా, ఆమె పెట్టిన ఒట్టు పెద్ద అవరోధమై పోయింది. కాసేపు ఏం చేయాలో తోచలేదు. ఇంతలో బస్సు ఏదో పెద్ద ఊరిలో ఆగింది. సామాన్యంగా నా సూట్‌కేసులో ఎప్పుడూ కవర్లు, కార్డులు ఉంటవి. వెంటనే సూట్‌కేస్‌లోంచి ఒక కవరు తీసి సుశీలకు ఉత్తరం వ్రాయటం మొదలు పెట్టాను.

"ప్రియమైన సుశీలకు,

నీ ఉత్తరం నేను బస్సులోనే చూశాను. నీకు తిరిగి ఏం జవాబు ఇవ్వాలో తోచటం లేదు. నేను తిరిగి రాకుండా చాలా పెద్ద ఒట్టే పెట్టావు కదా? చిన్నాన్నల బిడ్డల కోసం నీ లాగా త్యాగం చేసే వాళ్లను నే నెక్కడా చూడలేదు. మనవాళ్లందరి దృష్టిలో నీవు చాలా మంచి మనిషివి. కాని, నన్నడిగితే దేవతవు. ముఖ్యంగా నాకు నీవు తగినదానవు కాదనటం భావ్యం

అలంకారం చిత్రం—వి. సుబ్రమణ్యం (హైదరాబాదు-36)

కాదు. నేనే నీకు తగినవాణ్ణి కాదు. నీకు నా కంటే అన్ని విధాల ఎక్కువ అర్హతలు కలవాడు భర్తగా రావాలని దేవుడిని ప్రార్థిస్తున్నాను. అటువంటి వాడు నీకు దొరకటానికి నేను కూడా అన్ని విధాలా ప్రయత్నిస్తాను. నీకు భవిష్యత్తులో అంతా శుభమే కలగాలని కోరుతూ —

నీ, బావ, . .

—రాము.',

అక్కడే ఒక పోస్టు డబ్బా కనపడితే అందులో ఆ కవరు పడవేసి వచ్చాను. బస్సు బయలుదేరింది.

* * *

మామయ్యగారింటికి పోయేసరికి సాయంత్రం అయింది. ఇంట్లో అత్తయ్య ఒక్కతే ఉన్నది. పోగానే అత్తయ్య మాట్లాడించింది. 'ఏమయ్యా, రా! రా! నీవు వస్తావని తెలుసుగాని, ఎప్పుడు వస్తావో తెలియదు. మీ మామయ్య క్లబ్బుకు పోయారు. సరస్వతి బజారుకు పోయింది. ఈ పూటే వస్తావని తెలిస్తే ఇద్దరూ ఇంట్లోనే ఉండే వాళ్ళు. అన్నయ్య, వదినె బాగున్నారా?" కుశల ప్రశ్నలు వేసింది అత్తయ్య.

చిరునవ్వు నవ్వుతూ లోపలికి అడుగు పెట్టాను.

రాత్రి ఎనిమిది గంటలకు మామయ్య వచ్చాడు. ఇద్దరమూ హాల్లో కూర్చుని మాట్లాడుకుంటూండగా సరస్వతి వచ్చింది.

"హల్లో, బావా! హౌ ఆర్ యు?" అడుగుతూ తనూ వచ్చి ఒక సోఫాలో కూర్చున్నది.

"ఫైన్" అంటూ జవాబిచ్చి, సరస్వతిని పరీక్షగా చూశాను.

మంచి రంగుతో, సుమారు అయిదు అడుగుల పొడవు ఉంది సరస్వతి. బెల్ బాటమ్స్ పాంటు, పూల పూల చొక్కా వేసుకున్నది. జుట్టును మామూలుగా అల్లుకోకుండా పైన ఒక రబ్బరు రింగు చుట్టింది. మిగతా జుట్టంతా విరబోసుకున్నట్లు ఉన్నది. మొహాన బొట్టు లేదు. ఎడమ చేతికి గాజులు లేవు. కుడి చేతికి మగవాళ్ల రిస్టు వాచీ ఉన్నది. సహజమైన అందం కంటే, కృత్రిమంగా తెచ్చుకున్న అందం వల్ల ఆకర్షణీయంగా ఉన్నది. 'సరస్వతి వదిన చాలా మాడర్న్‌గా ఉంటుందట, అన్నయ్యా!' అని రవి అన్న మాటలు గుర్తుకు వచ్చి నాకు చిన్న నవ్వు వచ్చింది.

"ఏమిటి, బావా, నీలో నువ్వే నవ్వుకుంటున్నావు? ఓ ! ! ఈ జెంట్స్ రిస్టువాచీని చూశా! ఇప్పుడిదే ఫాషను" అన్నది సరస్వతి.

"మగవాళ్ల లాగా పాంటు, షర్టు వేసుకున్న తరవాత మగవాళ్ల రిస్టువాచీ పెట్టుకుంటే ఆశ్చర్యపడవలసిన దేముంది? ఇంతకూ ఏంచదువుతున్నావు?"

చిన్నగా నవ్వుతూ అడిగాను.

"బి. ఎ. సెకండ్ ఇయర్." నా ప్రశ్నకు జవాబిచ్చి, "అయితే నీకు నా డ్రెస్ నచ్చలేదన్న మాట. ఏమో బాబు! మా చెల్లెళ్ళ లాగా, మిగతా వాళ్ళలాగా ఇంకా ఓల్డ్ ఫాషన్స్ వేసుకోవటం నా కిష్టం లేదు" అంటూ మొహం చిట్లించుకుని తన గదిలోకి పోయింది సరస్వతి.

కాసేపు మామయ్యతో లోకాభిరామాయణం జరిపి, భోజనం చేసి నేను పడుకోవటానికి వెళ్ళాను.

* * *

మరునాడు ప్రొద్దున్న [illegible] దాకా తెలివి రాలేదు. నేను లేచి బయటికి వచ్చేసరికి, "గుడ్‌మార్నింగ్, బావా! ఇప్పటికి తెల్లవారిందా! [illegible] ఇంకా నిద్దరపోతున్నావా [illegible] లేమిటి?" అని నవ్వుతూ పలకరించింది సరస్వతి.

నేను పళ్ళు తోముకుని, [illegible] కడుక్కోవటానికి వెళ్ళాను. [illegible] తుడుచుకుంటూ హాల్లోకి వచ్చేసరికి ఎవరో నలుగురు అమ్మాయిలు, సరస్వతి కూర్చుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. వాళ్ళందరూ కూడా సరస్వతి లాగే డ్రెస్ చేసుకున్నారు. సరస్వతి కూడా ఎక్కడికో బయలుదేరుతున్నట్లుంది. టిప్‌టాప్‌గా తయారై ఉంది.

సంగతేమిటో తెలుసుకుందామని, గదిలోకి వచ్చి, "సరస్వతీ!" అంటూ పిలిచాను. మొహం చిట్లిస్తూ వచ్చింది సరస్వతి.

"ఏమిటి, బావా! నీవు మరీను! ఇంత మాడర్న్‌గా డ్రెస్ చేసుకుని అందమైన ఫ్రెండ్స్‌తో కూర్చుని ఉన్నా పాత చింతకాయ పచ్చడి లాగా ఆ పేరుతోనే పిలుస్తావు?" అన్నది.

నేను ఆశ్చర్యపోయాను. అయినా నవ్వుతూ, "మరి నీకు వేరే ఏ పేరూ లేదుగా!" అన్నాను.

"మా ఫ్రెండ్స్ నన్నే పేరుతో పిలుస్తారో తెలుసా? అందులో కొంతమందికి 'సరస్వతి' అని మొత్తం పేరు నోరు తిరగదులే! అందుకని అందరూ 'సిస్' అని పిలుస్తారు."

అవునన్నట్లుగా బయట ఉన్న అమ్మాయిలలో ఎవరో "సిస్! కమ్ హియర్" అని పిలిచారు.

"కమింగ్" అంటూ వాళ్ళకు జవాబిచ్చి, "ఇంతకూ విషయమేమిటి, బావా!" అని అడిగింది సరస్వతి.

"ఏం లేదు. మీరందరూ ఎక్కడికో తయారైతే ఎక్కడికోనని అడగటానికి పిలిచాను."

"ఓ! అదా! ఇక్కడ ఊరి బయట ఉన్న మా ఫ్రెండ్ మామిడి తోటకు పిక్నిక్ పోతున్నాము, బావా!"

"మీరు ఆడవాళ్ళేనా, లేక ఎవరైనా మగవాళ్ళు వస్తున్నారా?" చిన్నగా అన్నాను.

"ఏంటో" నా వైపు కొద్దిగా [illegible] కోపంగా చూస్తూ అంది సరస్వతి.

"అబ్బ! ఏం లేదు. మగవాళ్ళు కూడా ఉంటే నేను కూడా వద్దామనుకున్నాను." సరస్వతి కోపం గ్రహించి వెంటనే సర్దుకుంటూ అన్నాను.

"మగవాళ్ళు ఉన్నారులే గాని, వాళ్ళూ మాతోటి స్టూడెంట్స్, బావా! నీవేమో ఎంత స్టూడెంటువు [illegible] ఒక [illegible] వాడివి. వాళ్ళ [illegible] పోలేవు. నీవు రాకపోతేనే మంచిది, బావా!" అంటూ వెళ్ళబోయింది సరస్వతి.

"మరి, ఎప్పుడొస్తావు తిరిగి?" అని అడిగాను.

"సాయంత్రం దాకా [illegible] వస్తాం, బావా! [illegible] ఎంజాయ్‌మెంట్." వెళ్ళిపోయింది సరస్వతి.

ఆ రోజంతా మామయ్య వాళ్ళ [illegible] గడిపాను. ఆ రోజు [illegible] వచ్చింది. కాసేపు [illegible] మాట్లాడుతూ, కాసేపు పుస్తకాలు చదువుతూ [illegible] గడిపాను. మామయ్య [illegible] ఇంటికి వచ్చాడు. సరస్వతి అప్పటికి ఇంకా రాలేదు. మామయ్య, నేను కాసేపు [illegible] [illegible] 8—30 దాకా [illegible] కూర్చున్నాము. సరస్వతి అప్పటికీ రాలేదు. [illegible] తలుపులు వేసుకుని పడుకుంటూ లేచాను.

"అది ఎప్పుడు వస్తుందో ఏమో, మీరు భోజనాలకు లేవండి." అన్నా, మామయ్యనూ పిలిచింది అత్తయ్య.

భోజనం చేశాక నేను ప్రొద్దున్న వెళ్ళిపోదామని మామయ్యతో [illegible] పడుకున్నాను. నిద్ర పట్టలేదు. సుమారు 10 గంటలకు సరస్వతి వచ్చినట్లుంది, మాటలు వినవచ్చింది.

"ఏమైనా ఆడపిల్ల రాత్రి పది ఇట్లా ఇంట్లో లేకపోవటం ఏమీ బాగా లేదు." అత్తయ్య అంటున్నది.

"బావే కదా! [illegible]" అన్నది సరస్వతి.

"అతను [illegible] లేదు. ఒక రకంగా పెళ్ళి చూపులకు వచ్చాడు. మొన్న మా పెద్దమ్మ గారి ఊరు పోయి ఇక్కడికి వచ్చాడట. బహుశః రేపు మీ చిన్నాన్నల ఇంటికి పోతాడేమో" అన్నది తిరిగి అత్తయ్య.

సరస్వతి చిన్నగా ఏదో అన్నది. వినబడ లేదు. గది తలుపులు వేసిన శబ్దమైంది. ఇంతలో అత్తయ్య, మామయ్యల మాటలు వినవచ్చాయి.

"ఏమండీ, అతను మీతో ఏమైనా చెప్పాడా?" అడుగుతున్నది అత్తయ్య.

"లేదు." మామయ్య జవాబు.

"మీరు ఏమైనా చెప్పారా?"

"లేదు. నేనేం చెపుతాను! అంతా వాడి ఇష్టం. వాడికి ఇష్టమైతే వాడికి [illegible] పెళ్ళి చేయటానికి నాకేం అభ్యంతరం లేదు. కాని, నాకైతే నేను [illegible] వాడి కలుగన్నను. వాళ్ళే నేను [illegible] చెప్పను. వాడికి మన అమ్మాయి లాంటి అమ్మాయి కంటే, కొద్దిగా [illegible] చదివినా [illegible] అమ్మాయైతే మంచిదని నా ఉద్దేశ్యం."

మనసులోనే మామయ్య [illegible] అభినందించాను.

సామెత

రెండు రెండ్లు కలిస్తే నాలుగు కాకుండా ఉంటే బావుండుననేదే మన దైవ ప్రార్థనలోని అంతర్యం.

—రష్యన్ సామెత

ఇంతలో "అంటే మన అమ్మాయి కావటం మీ ఉద్దేశ్యం?" అని కొద్దిగా కోపంతో అత్తయ్య అనటం వినవచ్చింది.

"అవి నేనన్నానా? దానికీ, వాడికీ సరిపడదేమోనని అంటున్నాను. బహుశః వాడికి కూడా అది నచ్చక పోవచ్చు. వాడు కాదంటే దానికి తగిన వాళ్ళని తెచ్చి పెళ్ళి చేద్దాం. సరేనా? వాడు లేస్తే మన మాటలు వింటాడు. పోయి పడుకుందాం పద."

తరువాత మాటలు వినపడలేదు. మెల్లిగా నిద్రలోకి జారిపోయాను.

ప్రొద్దున్నే లేచి స్నానం చేసిన తరువాత ఎనిమిది గంటల బస్సుకు మామయ్యగారి ఊరు బయలుదేరాను. సరస్వతి అప్పుడే లేచినట్లుంది, కళ్ళు నులుముకుంటూ బయటికి వచ్చి విష్ చేసింది.

"వెళ్ళొస్తా, సరస్వతీ!" అన్నాను.

"కొద్దిగా ఆగు, బావా!" అంటూ లోపలికి పోయి, ఒక కవరు తెచ్చి ఇచ్చి. "ఇది చదువుకో, బావా! ఇప్పుడే కాదు. మీ ఊరికి పోయిన తరువాత. ఈ లోపల మాత్రం విప్పబోకు" అని నవ్వుతూ అన్నది సరస్వతి.

"అలాగే." నేనూ నవ్వుతూ అని బయటపడ్డాను.

* * *

లాయరు మామయ్య గారి ఊరు చేరేసరికి ఉదయం సుమారు 11—30 అయింది. మామయ్యకు ప్రైవేటు ప్రాక్టీస్. ఇంట్లోనే ఉన్నాడు. నన్ను చూడగానే క్లయింట్లతో మాట్లాడటం కొద్దిగా ఆపి చిన్న కుశల ప్రశ్నలు వేశాడు. మామయ్య మిగతా కొడుకులు, బిడ్డలు, చిన్నవాళ్ళందరూ "బావొచ్చా" డంటూ చుట్టూ మూగారు. వాళ్ళకు తెచ్చినవి వాళ్ళ కిచ్చి అత్తయ్యతో మాట్లాడుతూ కూర్చున్నాను. మామయ్య మళ్ళీ తన క్లయింట్ల గోలలో పడ్డాడు.

ఇంతలో పద్మ తన గదిలోంచి బయటికి వచ్చింది.

"ఏం బావా, బాగున్నావా?" నవ్వుతూ పలకరించింది.

"బాగానే ఉన్నాను." జవాబిస్తూ పద్మవైపు పరీక్షగా చూశాను. పద్మ కూడా సరస్వతి వలెనే మంచి రంగు. సుమారు అంతే ఎత్తు ఉన్నది. కాకపోతే, సరస్వతి తన మాడర్న్ స్టైల్‌లో ఒక రకంగా కనిపిస్తే, పద్మ మామూలు హైందవ స్త్రీ లాగా చీర కట్టుకుని తన సహజ సౌందర్యాన్ని ఇనుమడింప చేసుకొన్నది.

నేను పరీక్షగా చూడటం గమనించి పద్మ—"ఇప్పుడే వస్తాను, బావా!" అంటూ తన గదిలోకి పోయింది.

* * *

మధ్యాహ్నం భోజనాల తరవాత హాల్లో సోఫాలో కూర్చుని ఉన్నాను. ఇంతలో పద్మ వచ్చింది. "ఏం బావా! బోరు కొడుతున్నదా? ఈ నవలలు చదువుకో" అంటూ నా ముందు రెండు ఇంగ్లీషు నవలలు పడేసి, తనూ ఒకటి పెట్టుకొని వేరొక సోఫాలో కూర్చుంది.

"నవలల సంగతి తరవాత. మొదట నే నడిగిందానికి జవాబు చెప్పు. నీ బి. ఎ. అయిపోయిందిగా? ఏం చేద్దా మనుకుంటున్నావు?" అడిగాను.

"ఎమ్. ఎ. కు అప్లై చేశాను, బావా! సీటు కూడా వచ్చింది. కాని, సెప్టెంబరు అయిపోవస్తున్నా క్లాసులే ఇంకా మొదలుపెట్టలేదు."

"మామయ్య ఏ మంటున్నాడు?"

"ఏ మంటాడు? మన వాళ్ళ సంగతి నీకు తెలియదా? చదివింది చాలు, పెళ్ళి చేసుకో మంటున్నాడు."

"మంచిదే." పద్మ వైపే చూస్తూ అప్రయత్నంగా అనేశాను.

(తరువాయి 77 వ పేజీలో)

సెలెక్షన్ ఆఫ్ బెటర్ హాఫ్

(27 వ పేజీ తరువాయి)

"నీవుకూడా అట్లాగే అంటావేం, బావా?"

"అహఁ. అది కాదు. మంచి సంబంధమే వచ్చి, నిన్ను ఏరి, కోరి చేసుకునేవాడే వచ్చినట్లయితే నీవు పెళ్లి చేసుకోవటమే మంచి దనుకుంటాను."

"నేను ప్రేమించిన వాడైనా, నన్ను ప్రేమించిన వాడైనా, ఎవరైనా సరే ఈ ఎమ్. ఎ. రెండేళ్లు అయిందాకా పెళ్లి చేసుకునేదే లేదు." దృఢంగా అంది పద్మ.

"సరే, నీ ఇష్టం" ఏం మాట్లాడాలో తోచక పద్మ ఇచ్చిన నవలల వైపు చూశాను. అందులో ఒకటి నే నిదివరకే చదివిందే. ఇంతలో అందులో హీరోయిన్ గుర్తుకు వచ్చింది.

వెంటనే పద్మ వైపు చూస్తూ అన్నాను: పద్మా, ఈ నవల నీవు చదివావనుకుంటాను."

పద్మ దానివైపు చూసి, "ఆఁ! చదివాను, బావా!" అంది.

"అందులో హీరోయిన్ గుర్తున్న దనుకుంటా. ఆడదానికి పెళ్లి ఎంత అవసరమో రచయిత చక్కగా వర్ణించాడు కదూ? చదువు, చదువంటూ ఈ రోజుల్లో ఎంతమంది ఆడపిల్లలు పెళ్లిళ్లు చేసుకోక బాధలు పడుతున్నారో మంచిగా చెప్పాడు రచయిత. హీరోయిన్ అందుకేగా అన్ని బాధలు పడ్డది." పద్మ వేపు ప్రశ్నార్థకంగా చూశాను.

"నీ అభిప్రాయం తప్పు, బావా! అందులో హీరోయిన్ బాధలు పడ్డది చదువుకున్నందువల్ల కాదు. చదువుకున్నాననే అహంభావం వల్ల. ప్రతి చదువుకున్న ఆడది అట్లాగే ఉంటుందనుకోవటం పొరపాటు. అయినా నీ మాటలతో నన్ను చదువు నుంచి విరమింపజేయటానికి ప్రయత్నించకు." నవ్వుతూ సంభాషణను త్రుంచివేసింది పద్మ.

"అబ్బే, అదేం కాదు." నేనూ నవ్వుతూ అనేశాను.

ఏం మాట్లాడాలో తోచక నిశ్శబ్దంగా కూర్చుండి పోయాను కాసేపు.

* * *

ప్రొద్దున్నే లేచి చిన్న మామయ్యగారి ఊరుబయలుదేరాను. బయలుదేరేటప్పుడు పద్మకోసం చూశాను. ఎక్కడా కనపడ లేదు. టేబుల్ మీద నుంచి సూట్‌కేసు

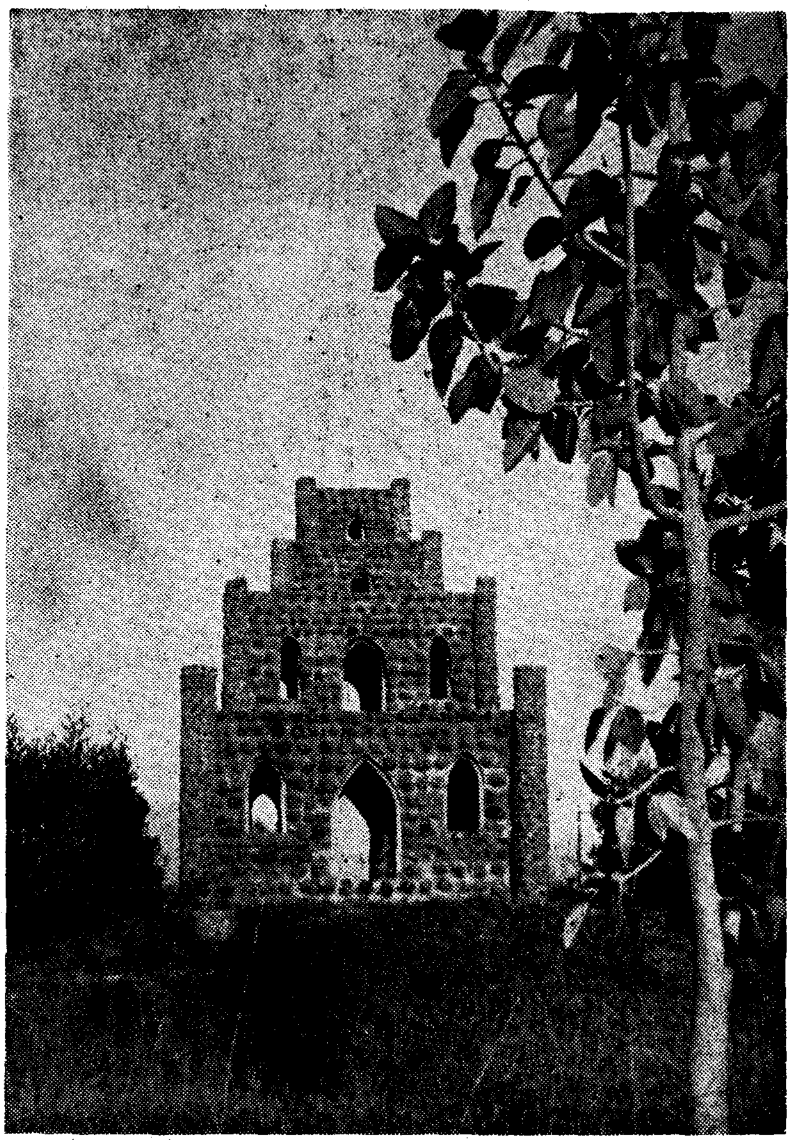

భోంగిరి ఖిల్లా

ఫోటో:—బి. సుబ్రహ్మణ్యం (ఆర్టిస్టు)

తీస్తుండగా సూట్‌కేసు క్రింద ఒక కవరు కనపడ్డది. దాని మీద "ప్రియమైన బావకు, ఫ్రమ్ పద్మ" అని ఇంగ్లీషులో వ్రాసి ఉంది. ఇహ పద్మను కలవవలసిన అవసరం లేదు. నాకు కావలసిన విషయం అందులో ఉంటుంది. నాకు నవ్వు వచ్చింది. ఈ పెళ్లికూతురు కోసం నేను ఊళ్లు తిరగడమే హాస్యాస్పద మనుకుంటే, ప్రతి చోటా ఈ కవర్లు ఎదురు కావటం మరీ నవ్వు పుట్టిస్తున్నది. కవరు తీసుకుని, జేబులో పెట్టుకుని, సూట్‌కేసు పట్టుకుని మామయ్యకు, అత్తయ్యకు చెప్పి బయలుదేరాను.

బస్సులో కూర్చుని, బస్సు కదిలిన తరవాత కవరు విప్పి చదవటం మొదలు పెట్టాను.

"ప్రియమైన బావా!

నీతో ఎంత చనువున్నా, మాటలలో ఈ విషయం నీతో చెప్పలేక, ఈ ఉత్తరం వ్రాయవలసి వచ్చింది. నీవంటే నాకు చాలా గౌరవ ముంది. ప్రేమ కూడా ఉంది. కాని, ఆ ప్రేమ నిన్ను భర్తగా చూడటానికి పనికిరాదు. నీవు ఇక్కడికి రావటం వల్ల చాలా నయమైంది. అక్కడనే ఉండి, మామయ్య అనుకున్నట్లే నన్ను చేసుకుంటానని వ్రాస్తావేమోనని భయపడ్డాను. అలా జరిగితే, అమ్మా, నాన్నా ఈ పెళ్లికి తప్పక ఒప్పుకునే వారు. నన్నూ ఒప్పుకొమ్మనే వారు. ఎన్నడూ వాళ్ల మాటకు ఎదురు తిరగని దాన్ని, వాళ్లకు ఎదురు జవాబు చెప్పవలసి వచ్చేది. అసలు సంగతి ఇది. నేనూ, మా క్లాస్ మేట్ భాస్కర్ ప్రేమించుకున్నాము. అతను కూడా బి. ఎ. పాస్ అయినాడు. ఉద్యోగంకోసం చూస్తున్నాడు. ఉద్యోగం దొరకగానే పెళ్లి చేసుకుంటానన్నాడు. ఈ లోగా నీ మంచి తప్పించుకొనటానికే ఎమ్. ఎ. కు అప్లై చేయవలసి వచ్చింది. నా కసలు ఎమ్. ఎ. చదవాలని లేదు. నీతో నిన్న అంత గట్టిగా వాదించినందుకు క్షమించు. నీవు వెళ్లగానే నేనంటే నీ కిష్టంలేనట్లు నాన్నకు ఉత్తరం వ్రాయమని నా ప్రార్థన. బహుశః భాస్కర్‌తో వివాహానికి నాన్న అభ్యంతరం పెట్ట డనుకుంటాను. అతను మనవాడే. నాన్నకు కూడా అతను బాగా తెలుసు. అతని మీద నాన్నకు మంచి అభిప్రాయమే ఉన్నది. నీ గురించి ఆలోచనే లేకపోతే నాన్న నన్ను అతని కిచ్చి ఈ సరికే వివాహం చేసి ఉండేవా రనుకుంటాను. నీవు నన్ను అర్థం చేసుకున్నా వనుకుంటాను. నీ

మనసుకు ఏమైనా కష్టం కలిగిస్తే క్షమించు.

—పద్మ."

చిన్నగా నిట్టూర్చాను. వెంటనే ఒక కవరు తీసి, తరవాత స్టేజీలో బస్సు ఆగగానే పద్మకు ఒక నాలుగు ముక్కలు ఉత్తరం వ్రాశాను.

"ప్రియమైన పద్మా!

నేను మీ మీ అభిప్రాయాలు తెలుసుకోవడానికే ఇలా వచ్చాను. నా సంగతి నీకు తెలియదా? నేను అక్కడ ఉండే 'మీలో ఎవర్నైనా చేసుకుంటా' నని ఎట్లా వ్రాస్తా ననుకున్నావు? ఆ భాస్కర్ విషయం మామయ్యతో వెంటనే చెప్పెయ్యి. లేకపోతే నేనే మీ గురించి మామయ్యకు తెలుపుతాను. మీ దాంపత్యం చిరకాలం వర్థిల్లాలని కోరుకుంటున్నాను. త్వరలో మీ పెళ్ళి శుభలేఖ కోసం ఎదురు చూస్తూ —

నీ బావ,

—రాము."

అదే ఊళ్ళో ఉత్తరం పోస్టుచేశాను.

ఇంకా సరస్వతి వ్రాసిన ఉత్తరం సస్పెన్సులో ఉంచాలంటే మనసు ఊరకుండలేదు. వెంటనే అదికూడా తీశాను. ఉత్తరం ఇంగ్లీషులో ఉన్నది. చాలా తొందరగా వ్రాసినట్లు ఉన్నది. ఘాటుగా కూడా ఉన్నది. ఆడవాళ్ళ హక్కులగురించి, మగవారి దౌర్జన్యాల గురించి చాలా చాలా వ్రాసింది, కాని. దాన్ని తెలుగులో అనువదిస్తే క్లుప్తంగా విషయం ఇది:

"ప్రియమైన బావా!

నీ విక్కడి కెందు కొచ్చావో నాకు ఈ రోజు పిక్నిక్ వెళ్ళి వచ్చిన తరవాత అమ్మ మాటల వల్ల గాని తెలియలేదు. అయితే నీ ఈ రాకకు మూలకారణం 'సెలెక్షన్ ఆఫ్ బెటర్ హాఫ్' (భార్య కొరకు ఎన్నిక) అన్న మాట. మీ మగవాళ్ళందరి దృష్టిలో ఆడది ఒక ఆట వస్తువై పోయింది. అంగట్లో ఉన్న నాలుగు వస్తువుల్లో మనకు ఇష్టం వచ్చిన వస్తువు ఏరుకున్నట్లు, మా నలుగురిలో నీకు నచ్చిన వారిని చూసుకోవటానికి వచ్చావన్న మాట. ఒక ప్రాణంలేని వస్తువుకు, ఆడపిల్లకు గల తేడా ఎమ్. ఎస్సి. చదివి, అందరిచేతా మంచి వాడి వనిపించుకున్న నీకూ తెలియలేదా? అందుకే నాలాంటి ఆధునిక భావాలున్న దాన్ని చూసి హర్షించలేకపోయావు. నీవు ఈసరికే నీకు నచ్చిన దాన్ని ఎన్నిక చేసుకుని ఉంటావు. బహుశః నేనయి ఉండను. ఒకవేళ పొరపాటున అయితే మాత్రం నా పేరు నీ దృష్టిలోంచి తీసివేసే. నీలాంటి సనాతన సంప్రదాయాలు, ఆలోచనలు ఉన్న వాణ్ణి నేను చేసుకోలేను. ఇప్పటికీ నీ మంచితనం మీద నమ్మకంతో ఒక కోరిక కోరుతున్నాను. ఎప్పటికీ ఆడదాన్ని ఆటవస్తువుగా చూడటానికి ప్రయత్నించకు. మన పెద్దవాళ్ళ వలె గాక, మా వలె నీలో కూడా ఆధునిక భావాలు, ఆలోచనలు కలగాలని ఆ దేవుని ప్రార్థిస్తూ —

—సొరస్."

నాకు నవ్వు వచ్చింది. పెళ్ళికూతుర్ని వెతుక్కుంటూ ఇప్పటికి మూడుచోట్ల తిరిగాను. ఒకామె నా మీద ప్రేమతోనే నన్ను కాదంది. ఒకామె నా పద్ధతులన్నా, భావాలన్నా నిరసించి తనకు నేను తగనని తేల్చింది. వేరొకామె నా మీద గౌరవమున్నా, వేరొకరికి మనసిచ్చి, తన అయిష్టం వ్యక్తంచేసింది. ఇహ నాలుగో

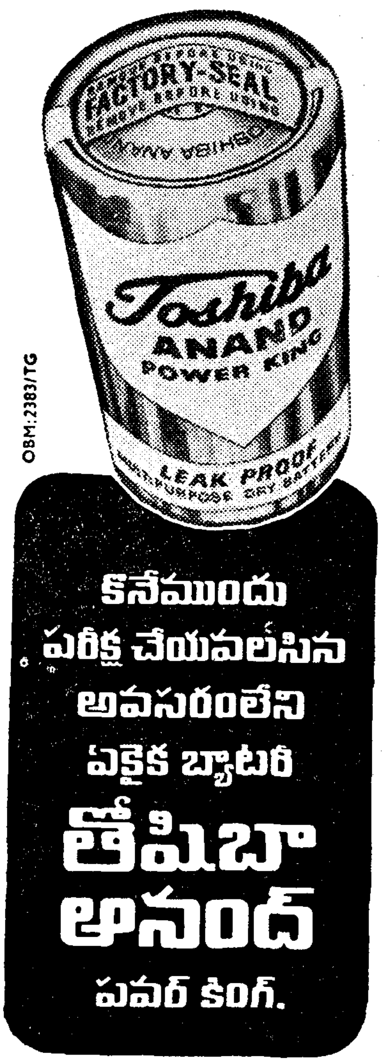

చోట ఏమవుతుందో? అక్కడ కూడా తేలిపోతే ఇంకో ఏడాది, రెండేళ్లవరకూ పెళ్లి విషయం వాయిదా వేయవచ్చు. కాని, అందరి మనసులూ తెలుసుకున్నానని ఒక విధంగా సంతృప్తిగా ఉన్నది.

ఇంతలో బస్సు ఏదో జంక్షన్‌లో ఆగింది.

సరస్వతికి కూడా ఉత్తరం వ్రాస్తే సరిపోతుందనుకుని కవరుకోసం సూట్ కేస్‌లోకి చూశాను. ఒక్కటే ఉన్నది. తీసి వ్రాయటం మొదలుపెట్టాను.

"ప్రియమైన సారస్,

నీ ఫాషన్ డ్రెస్సింగ్‌కు, ఆధునిక భావాలు కలిగి ఉండటానికి నీకు ఈ పేరే తగిన దనిపించి ఈ విధంగా సంబోధిస్తున్నాను. ఏమీ అనుకోకు. నీ స్వతంత్ర భావాలను నేను అభినంది స్తున్నాను. నీవు నన్ను తప్పుగా అర్థం చేసుకున్నావని తెలియపరచటానికే ఈ ఉత్తరం వ్రాస్తున్నాను. నేను ఆడదాన్ని ఆట వస్తువుగా చూస్తూ నాకు నచ్చిన దానికోసం ఊరూరా తిరుగుతున్నానని వ్రాశావు. అంగట్లోని ప్రాణం లేని వస్తువు లాగా మిమ్మల్ని చూస్తున్నానని నిందించావు. నీ అభిప్రాయం పొరపాటు. మనం బజారులో ఏదైనా వస్తువు కొనాలంటే, అది మన ఇష్టమే కాని ఆ వస్తువు ఇష్టంతో పని లేదు. కాని, నేను మీ మీ ఇష్టాయిష్టాలను తెలుసుకుందామనుకున్నాను. నాకు నచ్చిన దానికోసం కాదు నేను తిరిగేది; నన్ను మెచ్చినదాని కోసం. నాకు నచ్చిన దానికోసమే అయితే మిమ్మల్ని చూడటానికి నేను ఇంత దూరం రావలసివచ్చేది కాదు. మీ రందరూ నాకు చిన్నప్పట్నుంచి తెలుసు. అక్కడి నుంచే మీలో ఎవరో ఒకర్ని చేసుకుంటానని వ్రాసేవాణ్ణి. అప్పుడు మీరు నన్ను వివాహం చేసుకోనటమో, మీ తల్లిదండ్రుల నుంచి తాత్కాలికంగానైనా దూరం కావటమో చెయ్యవలసి వచ్చేది. మామయ్యలకు నా మీద, నా మంచితనం మీద అంత నమ్మకముందని నాకు తెలుసు. అహంభావంతో ఈ మాట అంటున్నానని అనుకోబోకు. పరిస్థితి నీకు వివరిస్తున్నాను. నేను మిమ్మల్ని కాదంటే వాళ్ళు మీ లోపాల్ని వెదుకుతారు. మీరు నన్ను కాదంటే మిమ్మల్నే నిందిస్తారు. అదీ నాకు తెలుసు. అటువంటి పరిస్థితిలో కూడా నేను మీ మీ అభిప్రాయాలు తెలుసుకోవటానికి మీ దగ్గరకు వచ్చాను. నా ప్రయత్నంలో చాలావరకు సఫలీకృతుడ నయ్యాననే అనుకుంటున్నాను. నన్ను ఇప్పటికైనా అర్థం చేసుకున్నా వనుకుంటాను. నీ ఆశయాలను, ఆలోచనలను సరిగా అర్థం చేసుకునే భర్త నీకు రావాలని మనసారా ఆ దేవుని ప్రార్థిస్తున్నాను.

నీ బావ...

—రాము."

కవరు అదే ఊళ్ళో పోస్టు చేశాను. బస్సు కదిలింది.

* * *

చిన్న మామయ్యగారి ఊరు చేరేసరికి మధ్యాహ్నం సుమారు ఒంటి గంట అయింది. ఇంట్లో అడుగు పెట్టగానే హాల్లో సోఫాలో కూర్చుని ఉన్న నిర్మల కనపడ్డది. నన్ను చూడగానే ఆమె కళ్ళు హఠాత్తుగా మెరవటం గమనించాను. కాని, అర సెకండులో ఆ మెరుపు పోయి మామూలుగా అయింది. పద్మ, సరస్వతి వాళ్ళంత రంగు లేకపోయినా మామూలుగా ఉంది నిర్మల. సుమారు వాళ్ళంత ఎత్తు ఉన్నది. మామూలు ఓణీ, పరికిణీ వేసి చాలా సాదాగా ఉన్నది. కళ్ళు అమాయకంగా కనిపిస్తున్నాయి. ఒక మాటలో చెప్పాలంటే ఆమె ఒక ముగ్ధలాగా ఉన్నది.

అతి ప్రయత్నం మీద తెచ్చుకున్నట్లు కనపడ్డ చిరునవ్వుతో, "బాగున్నావా, బావా!" అంటూ నన్ను పలకరించి, "అమ్మా!" అంటూ లోనికి వెళ్ళిపోయింది. అక్కడే ఒక సోఫాలో కూర్చున్నాను.

ఇంతలో బయటి నుంచి మామయ్య వచ్చాడు. "ఏంరోయ్, అల్లుడూ, ఎప్పుడు రావటం? బాగున్నావా! నిన్నో మొన్నో వస్తావనుకున్నాము. ఇంత ఆలస్యమైందేం? ఎక్కడనుంచి రాక? అంతా బాగున్నారా?" గబగబా అడుగుతూ తనూ ఒక సోఫాలో కూర్చున్నాడు.

"ఇప్పుడే, మామయ్యా. ఇంకా బూట్లు కూడా విప్పలేదు. లాయరు మామయ్య గారి ఊరునుంచి వస్తున్నాను.

కె. వి. రాఘవస్వామి

అంతా క్షేమమే." ప్రశ్నలకు జవాబిచ్చాను.

ఇంతలో అత్తయ్య కూడా వచ్చి కుశల ప్రశ్నలు వేసింది.

"లేవరా! గదిలోకి వెళ్ళి డ్రెస్ మార్చుకుని, కాళ్ళు, చేతులు కడుక్కో, భోజనం చేద్దాం" అంటూ లేచాడు మామయ్య. అత్తయ్య లోపలికి వెళ్ళిపోయింది.

నేనూ లోపలికి వచ్చి, డ్రెస్ ఛేంజి చేసుకుని, కాళ్ళు, మొహం కడుక్కున్నాను. మొహం తుడుచుకుంటూండగా, "బావా! వడ్డించారు" అంది వెనక నుంచి నిర్మల.

నేను వెనక్కి తిరిగే లోపలే వెళ్ళిపోయింది.

భోజనం చేసి మామయ్య ఆఫీసుకు వెళ్ళిపోయాడు. నేను గదిలోకి వెళ్ళగానే పక్కా, మంచమూ అమర్చి కనపడ్డవి. అలసట వల్ల, భుక్తాయాసం వల్ల పడుకోగానే నిద్ర వచ్చింది.

(సశేషం)

కాయకల్ప చికిత్స

హృదయము, ఊపిరితిత్తులు, పైత్యకోశము పూర్తిగా శిథిలము కాకుంటె, రోగి తిరిగే స్థితిలో వుంటె, యీ చికిత్స పొందవచ్చును. 3 లేక 4 మాసములలో యీ చికిత్సవల్ల దేహములో వున్న అన్ని వ్యాధులు నివారణమగుటయేగాక, సగము వయస్సు తరిగి వచ్చును. అనగా 60 సంవత్సరములవారు యీ చికిత్స పొందిన 30 సంవత్సరముల ప్రాయములో వారికి వున్న యవ్వనము కలుగును. ఇంగ్లీషు, ఆయుర్వేద, యునాని, హోమియోపతి, ప్రభృతి వైద్యములవల్ల సాధ్యముకాని అన్ని వ్యాధులు నివారణమగును. వివరములు కోరువారు పోస్టు ఖర్చులకు రు. 2-00 M.O. పంపవలెను.

శ్రీ యోగాశ్రమము

పెదవాల్తేరు పోస్టు,

విశాఖపట్టణము - 3.

(క్రిందటి సంచిక తరువాయి)

సాయంత్రం అయిదు గంటలకు తెలివి వచ్చింది. చిన్నగా లేచి హాల్లోకి వచ్చాను. వరండాలో సబ్బు, నీళ్ళు పెట్టి ఉన్నవి. ముఖం కడుక్కొని గదిలోకి వచ్చి దువ్వుకుంటున్నాను. "బావా, కాఫీ" అన్నది నిర్మల వెనక నుంచి. వెనక్కి తిరిగి చూశాను. కాఫీ, టిఫిను టేబుల్ మీద పెడుతున్నది నిర్మల. నిర్మల కళ్ల లోకి సూటిగా చూశాను. నిర్మల నావేపు చూసి, వెంటనే తల దించుకుని వెళ్ళిపోబోయింది.

"కాస్సేపు కూర్చోరాదూ, నిర్మలా!" అన్నాను.

"కొద్దిగా పనుంది, బావా!" నిర్మల వెంటనే వెళ్ళిపోయింది.

కాఫీ, టిఫిను తీసుకుని హాల్లోకి వచ్చేసరికి మామయ్య, ఆయన కొడుకులిద్దరు వచ్చారు. ఒకడికి సుమారు పన్నెండేళ్ళు, ఒకడికి సుమారు ఎనిమిదేళ్ళు ఉంటవి. కాన్వెంటులో చదువుతున్నట్లున్నారు, స్పెషల్ డ్రెస్ వేసుకున్నారు.

"గుడీవినింగ్, బావా!" ఇద్దరూ విష్ చేశారు.

చిన్నగా నవ్వుతూ సమాధాన మిచ్చాను. ముగ్గురూ లోపలికి వెళ్ళిపోయారు. పేపర్ చూస్తూ అక్కడే ఒక సోఫాలో కూర్చున్నాను.

"కాఫీ తాగావా?" మొహం తుడుచుకుంటూ వస్తూ అడిగాడు మామయ్య.

"ఆఁ!" అంటూ నేను సమాధాన మిస్తుండగానే మామయ్య రెండో కొడుకు ఉరుకులు పరుగుల మీద వచ్చాడు — "డాడీ, డాడీ! ఈ రోజు బావ కూడా వచ్చాడు కదా! అందరం కలిసి ఎగ్జిబిషన్ చూడటానికి పోదాం, డాడీ!" అంటూ.

"అబ్బబ్బ! రోజూ ఒకటే గోల. అలాగే లేరా!" అన్నాడు మామయ్య.

"ఏమిటి, మామయ్యా!" అడిగాను.

"ఆఁ! ఏముంది. ఈ ఊళ్ళో ఏదో ఎగ్జిబిషన్ పెట్టారు. చూసొద్దామని రోజూ ఒకటే గోల." విసుగుతో అన్నాడు మామయ్య.

"అలాగే పోదాంలేరా" అన్నాను నేను.

మొత్తంమీద బయలుదేరక తప్పలేదు. ఇంటికి తాళం పెట్టి అందరం కలిసి ఎగ్జిబిషన్‌కు బయలుదేరాము. అక్కడ నిర్మలతో ఒంటరిగా మాట్లాడటానికి ప్రయత్నించాను. కాని, నిర్మల నన్ను తప్పించుకుని తిరగసాగింది.

ఒకచోట మామయ్య వాళ్ళు మేం మాట్లాడుకునేందుకు వీలుగా మమ్మల్నిద్దర్నీ ఒక చోట ఉంచి తాము వేరొక చోటికి పోయారు.

"నిర్మలా!" పిలిచాను.

"ఏమిటి, బావా!" ప్రశ్నార్థకంగా చూస్తూ అన్నది నిర్మల.

"పి. యు. సి. పాస్ అయినా వనుకుంటాను. ఏం చేద్దా మనుకుంటున్నావు?"

"స్థిరమైన అభిప్రాయమైతే ఏమీ లేదు. కాని, ప్రస్తుతానికి బి. ఎస్‌సి. లో చేరుతున్నాను" అని జవాబిచ్చి, "మనమూ అటు అమ్మా వాళ్ల వేపు పోదాం పద, బావా!" అంటూ దారితీసింది నిర్మల.

నిర్మలకు నాతో ఒంటరిగా మాట్లాడటానికి ఇష్టం లేనట్లు తెలిసి నేనూ ఆమెను అనుసరించాను.

ఆ రాత్రి గడిచింది.

• • •

మరునాడు మామయ్య సెలవు పెట్టి ఇంట్లోనే ఉన్నాడు. మధ్యాహ్నం వరకూ మామయ్యతో ఏవో విషయాలు మాట్లాడుతూ కూర్చున్నాను. మిగతా మామయ్యల దగ్గర నేను పోయిన విషయం ఏమైందో తెలుసుకోవటానికి ప్రయత్నించాడు మామయ్య. నేను బయట పడలేదు.

మధ్యాహ్నం భోజనాలు చేసి బయటికి వచ్చేసరికి మామయ్య కొడుకు లిద్దరూ కారమ్స్ ఆడుతున్నారు.

"రా, బావా, ఆడుదాం." నన్నూ లాగారు.

"మరి నాలుగో వాళ్లేరి?"

ఇంతలో గదిలోకి పోతున్న నిర్మల కనపడ్డది వాళ్లకు. "అక్కయ్యా! కారమ్స్ ఆడదాం, రావా? మాకు నాలుగో వాళ్ళు తక్కువైనారు" అన్నాడు చిన్నవాడు.

నిర్మల నావైపు ఒకసారి చూసి, "నాకు తలనొప్పిగా ఉంది" అంటూ వెళ్ళిపోయింది. నే నేం మాట్లాడలేదు.

ఇంతలో మామయ్య వచ్చాడు. అందరం కలిసి కారమ్స్ ఆడటం మొదలు పెట్టాము.

నిర్మల విషయమే ఆలోచిస్తూ ఆడుతున్నాను. 'తనకు నా మీద మనసు లేదని తన ప్రవర్తనే చెపుతున్నది. కాని, అసలు తన మనసులో ఉద్దేశ్యమేమిటో అర్థం కాకుండా ఉంది. పోయేలోపల నిర్మలను ఒకసారి డైరెక్టుగా అడిగేసి, జవాబు తెలుసుకుని సాయంత్రం బస్సుకు పోదామనుకున్నాను. అదే మాట మామయ్యతో అన్నాను.

"అదేం? ఇంకో రెండు రోజులుండి పోవోయ్. అక్కడకు పోయి చేసే దేముంది? సెలవులేగా!" అన్నాడు మామయ్య.

"అబ్బే! సెలుకాదు, మామయ్యా! ఉన్నదే పది రోజులు సెలవులు. ఇంటి దగ్గర అసలు ఉండనే లేదు."

ఇంకేమైనా చెబుతానేమో నన్నట్టు చూశాడు మామయ్య. గ్రహించనట్లు ఆట ఆడుతూ కూర్చున్నాను.

• • •

సాయంత్రం నాలుగు గంటలయింది. ముఖం కడుక్కుని 5—30 బస్సుకు తయారు కావటం మొదలుపెట్టాను.

ఇంతలో నిర్మల వచ్చింది కాఫీ, టిఫిన్ పట్టుకుని. ఈసారైనా నిర్మల సంగతి తేల్చుకోవాలి. నిర్మల మనసులో ఉన్నది తెలుసుకోకుండా పోతే ఎట్లా! నా మనస్సు ఒప్పుకోలేదు. టేబుల్ మీద కాఫీ, టిఫిన్ పెట్టి వెనక్కి తిరిగింది నిర్మల. ఆమె జడ వచ్చి నా చేతికి తగిలింది. వెంటనే జడ పట్టుకుని నిర్మలను నావేపు లాక్కున్నాను. దగ్గరగా వచ్చింది నిర్మల.

"అబ్బ! వదులు, బావా!" నా చేతిలో జడను విడిపించుకోవటానికి ప్రయత్నించింది. ఆ మాటల్లో చిలిపితనం ఏమాత్రం కనపడలేదు. చాలా ముభావంగా ఉన్నది.

"అదేం వీల్లేదు. నే నిక్కడి కెందుకొచ్చానో నీకు తెలుసు. నే నంటే నీ కిష్టమో, కాదో వెంటనే చెప్పు. నన్ను పెళ్లి చేసుకోవటం నీ కిష్టమేనా?" సూటిగా అడిగాను.

నిర్మల గిర్రున వెనక్కి తిరిగింది. ఆమె ముఖంలో చెప్పలేనంత ఆశ్చర్యం కనపడుతున్నది. ఏదో చెప్పబోయి ఆగిపోయింది.

చిన్నగా జడ వదిలి వెనక్కి తిరిగాను.

"అవును, నిర్మలా! ఇప్పటివరకూ పోయిన మూడు చోట్ల విషయం తేలిపోయింది. నీ సంగతి కూడా చెపితే నేను వెళ్లిపోతాను." బరువుగా వచ్చాయి మాటలు.

నిర్మల ఏం మాట్లాడలేదు. వెనక అలికిడి కూడా వినపడలేదు. వెనక్కి తిరిగాను. నిర్మల లేదు. చిన్నగా నిట్టూర్చాను. ఇహ నిర్మల మనస్సు తెలుసుకోవటం కష్టం. బస్సుకు తయారుకావటం మొదలు పెట్టాను.

డ్రెస్ చేసుకుని, సూట్‌కేస్ సర్దుకుని, గదిలోంచి బయటికి రాబోతుండగా మామయ్య చిన్న కొడుకు వచ్చాడు. "బావా! అక్కయ్య నీ కిది ఇమ్మన్నది" అంటూ నా చేతిలో ఒక కవరు పెట్టాడు.

కవరు జేబులో పెట్టుకుని మామయ్యతో, అత్తయ్యతో చెప్పి బయలుదేరబోతూ నిర్మలకోసం చూశాను. కిటికీ దగ్గర నిలబడి నిర్మల నావేపే చూస్తున్నది.

"వెళ్లొస్తా, నిర్మలా." చిన్నగాఅంటూ ఆమె కళ్లలోకి చూశాను. నేను మొదట ఇంటో అడుగు పెట్టినప్పుడు కనపడ్డ కాంతి మళ్లీ ఆమె కళ్లలో కనపడుతున్నది.

అదేమిటో అర్థం కాలేదు. అలాగే బయలుదేరాను.

* * *

బస్సు కదిలిన తరవాత చిన్నగా నిర్మల వ్రాసిన ఉత్తరం తీసి చదవటం మొదలు పెట్టాను.

"బావా!

నన్ను మనసారా క్షమించమనికోరుతూ ఈ ఉత్తరం వ్రాస్తున్నాను. బావా! నాకు నీ వంటే చిన్నప్పట్నుంచి ఒక విధమైన ప్రేమ, అనురాగం, ఆరాధన ఉన్నాయి. కాని, ఏదో అర్థంలేని భయం వల్ల, చనువు లేనందువల్ల నా ఆరాధన, అనురాగం బయట పెట్టలేకపోయాను. నీవు ఇక్కడికి వస్తున్నావని తెలిసి మొదట చాలా సంతోషించాను. మాటలలో చెప్పలేని నా ప్రేమ నా ప్రవర్తన వల్లనైనా నీకు తెలుపవచ్చు ననుకున్నాను. కాని, నీవు మొదటే పెద్ద నాన్నల ఇంటికి వెళ్లి, ఇక్కడికి వస్తావని తెలిసి క్రుంగిపోయాను. నా ఆశ నిరాశ అయింది. ఎందుకంటే, నేను పెద్ద నాన్నల బిడ్డలందరి కంటే అన్నిట్లో తక్కువదాన్ని. ఒక అక్కయ్య చాలా మంచిదని మన వాళ్లందరిలో పేరు తెచ్చుకున్నది. ఒక అక్కయ్య చాలా ఆధునికంగా, అందంగా ఉంటుందని పేరు తెచ్చుకున్నది. ఇంకో అక్కయ్య చదువుకున్నది. అందమైనది కూడా. నేను వాళ్లందరిలో అందంలో, చదువులో, అన్నిట్లో తక్కువ. మనవాళ్లలో నేను ఏమీ ప్రత్యేకత సంపాదించుకోలేకపోయాను. నీవు మొదటే వాళ్ల దగ్గరికి పోతే ఇక్కడికి వచ్చేసరికి తప్పకుండా వాళ్లలో ఎవరో ఒకర్ని చేసుకోవటానికి నిర్ణయించుకునే ఉంటా వనుకున్నాను. ఆ పరిస్థితిలో నీకు నా ప్రేమ తెలిపి కూడా లాభం లేదని విన్ననల్లా నీతో చాలా ముభావంగా ప్రవర్తించాను. ఈ రోజు నీవు 'నన్ను పెళ్లిచేసుకోవటం నీ కిష్టమేనా?' అని అడిగి నప్పుడు ఊహించాను, వాళ్లలో ఎవరూ నీకు నచ్చలేదని. కాని, ఆ ప్రశ్న ఒక రోజు ఆలస్యంగా అడిగి నన్ను చాలా బాధ పెట్టావు. నేను నీ దాన్ని కాలేకపోయానే అన్న బాధతో రాత్రి నిద్రే పోలేదు. నరకయాతన అనుభవించాను. నీ వా ప్రశ్న అడగ్గానే నోట మాట రాలేదు. నీవు చాలా రోజుల తరవాత వచ్చినా, నీతో సరిగ్గా మాట్లాడలేక నీ మనసు బాధ పెట్టినందుకు క్షమించు. అత్తయ్యకు, మామయ్యకు నా నమస్కారములు. వసుంధరను, పిల్లలను అడిగావని చెప్పగలవు. నీ దగ్గ

సెలెక్షన్ ఆఫ్ బెటర్ హాఫ్

—'పద్మశ్రీ'

ర్పుంచి వెంటనే ఉత్తరంకోసం ఎదురు చూస్తూ — సి. . .

—నిర్మల."

ఊహించిన దానికి భిన్నంగా ఉత్తరం ఉండేసరికి నిర్ఘాంతపోయాను. నిర్మల మనసులో ఈ ఆలోచన ఉందని ఏ మాత్రం తెలుసుకోలేక పోయాను. నిర్మల కళ్ళలో కనపడ్డ మెరుపుకు అర్థం ఇప్పుడు తెలిసింది. వెంటనే నిర్మలకు ఉత్తరం వ్రాద్దామంటే కవరు లేదన్న విషయం గుర్తుకు వచ్చింది. సంతోషంతో ఉత్తరం వ్రాద్దామంటే కవరు లేకపోవటం చికాకు పుట్టించింది. చేసే దేమీ లేక నిర్మల గురించి తీయటి ఆలోచనలతో మా ఊరు వచ్చేంతవరకు గడిపాను.

* * *

ప్రయాణం సఫలమైనందుకు సంతోషంతో ఇంట్లో అడుగు పెట్టాను. [illegible], అమ్మ హాల్లో సోఫాలో కూర్చున్నారు. చుట్టూ చేరిన పిల్లలకు వాళ్ళకు తెచ్చిన బిస్కట్లూ అవీ ఇచ్చి, సంతృప్తి పరిచి చిన్నగా సోఫా దగ్గరికి నడిచాను.

"ఏమైందిరా!" ఆత్రంగా దగ్గరికి వస్తూ ప్రశ్నించింది అమ్మ.

"ఏమవుతుంది? నేను వద్దన్నా వినక నేను వస్తున్నట్లు మొదటే నీ మేన కోడళ్ళకు తెలియపరిచావు కద! అందరూ నాకు నచ్చేటట్లే ప్రవర్తించారు. అందర్నీ మెచ్చాను. నలుగుర్నీ నాకే ఇచ్చి పెళ్లి చేయమని వ్రాసేయి మీ అన్నయ్యలకు." నవ్వుతూ అన్నాను.

నాన్న పెద్దగా నవ్వి, "అవ్వనోయ్, మీ అమ్మ మీ మామయ్య అందరికీ ఉత్తరం వ్రాయించిందట. నాకు నిన్ననే తెలిసింది" అన్నారు.

"అబ్బ! అసలు విషయం చెప్పరా!" ఆత్రత అణుచుకోలేక తనూ చిన్నగా నవ్వుతూ మళ్లీ అడిగింది అమ్మ.

"అన్నయ్యా, అన్నయ్యా! ఏ వదిన్ని సెలెక్టు చేశావు?" అంటూ వచ్చి భుజం మీద చేతులేసింది వసుంధర.

"మా చిన్నారి చెల్లెలు సెలెక్షనే నా సెలెక్షన్. నీకు నచ్చిన వదినే నన్ను మెచ్చింది. నాకూ నచ్చింది." చిన్నగా నవ్వుతూ వసుంధర నుదుటి మీద ముద్దు పెట్టుకున్నాను.

"అయితే చిన్న మామయ్య బిడ్డను చేసుకుంటా నన్న మాట" అన్నది అమ్మ.

"ఇంకా అన్న మాటేమిటే, వాడు చెవుతుంటే? రేపే ఒక ఉత్తరం వ్రాసేయ్ మీ చిన్న అన్నయ్యకు." నాన్న అన్నారు.

"ఇంకా నయం, దాన్నైనా నచ్చావు!" ఎవరో ఒక మేన కోడలు అనుకుందేమో నిట్టూరుస్తూ అన్నది అమ్మ.

నేను గదిలోకి దారి తీశాను. వసుంధర నా వెనకాలే వచ్చింది.

"నీకు నిర్మల వదినెలో నచ్చిందేమిటి, వసూ?" అడిగాను వసుంధరను.

"ఏమో! అదేమిటో నాకు తెలియదు. కాని, మిగతా అందరు వదినెల కన్నా నాకు ఆ వదినే నచ్చింది." తన ఇష్టం ఎట్లాంటి ఇష్టమో తెలియక అన్నది పన్నెండేళ్ల వసుంధర.

• • •

ఆ ఏడే నాకు, నిర్మలకు పెళ్లి నిశ్చయమైంది. పెళ్లికి అత్తయ్యలు, మామయ్యలు, సుశీల, సరస్వతి, పద్మ— అందరూ వచ్చారు. ఉత్తరం గురించి సరిగ్గా గెస్ చేసినందుకు సుబ్రమణ్యం గారికి, తోటి లెక్చరర్లకు పెద్ద పార్టీయే ఇవ్వవలసి వచ్చింది.

ఇదుగో! నోటికంతా రక్షణ చేకూర్చే

టూత్ పేస్ట్ —నీమ్

నీమ్ టూత్ పేస్ట్ మీ పళ్ళను శుభ్రపరచడమేగాదు, నీమ్ టూత్ పేస్ట్‌లో ఆరోగ్యప్రదాయిని వేప (నీమ్)కు వుండే అద్భుత లక్షణాలన్నీ వున్నాయి. పళ్ళను గట్టిపరిచి చిగుళ్ళకు రక్షణ చేకూర్చి, దుర్వాసనను నివారించి, మీ నోటిని సర్వదా స్వచ్ఛంగా వుంచుతుంది.

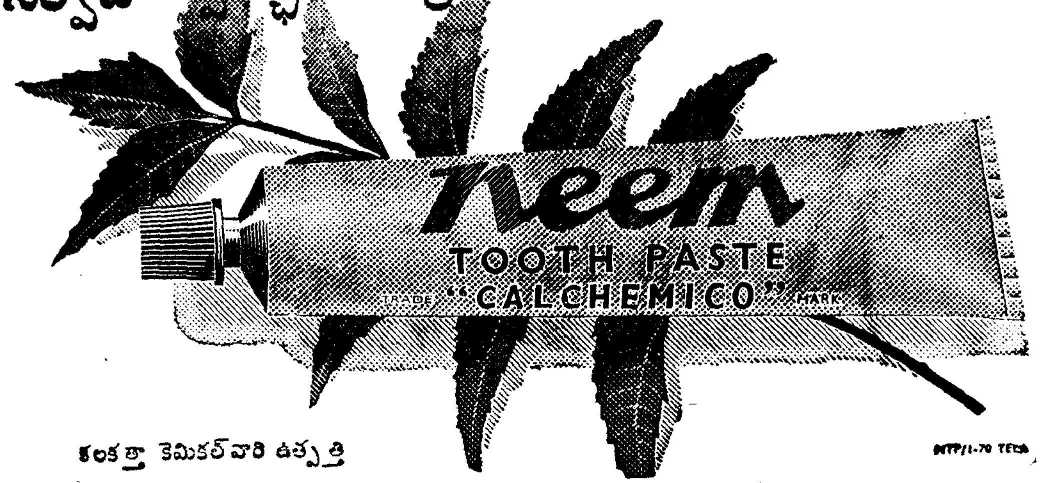

కలకత్తా కెమికల్ వారి ఉత్పత్తి

DITP/1-70 TELU

నదిగట్టున ఫోటో— నిప్పాని గిరిధర్ (కాకినాడ – 4)

పెళ్లి అయింది. అందరూ హాల్లో కూర్చుని మాట్లాడుకుంటున్నారు. చేతిలో నాలుగు పాకెట్లతో హాల్లో అడుగు పెట్టాను నేను.

"సుశీలా!" పిలిచాను.

"ఏమిటి, బావా?" దగ్గరికి వచ్చింది సుశీల.

"ఇదిగో, అమ్మాయ్, నీ ఏభై రూపాయల చీర. మళ్లీ ఎప్పుడూ గొడవ చేయకు." నవ్వుతూ ఒక పాకెట్టు సుశీలకు అందిచ్చాను.

"ఫో, బావా! ఇప్పుడివన్నీ ఎందుకు?" నవ్వుతూ అన్నది సుశీల.

"అలా కాదు. నేను తెచ్చే పెళ్లి కొడుకుకు పెళ్లి చూపుల నాడు నీవు ఈ చీరతో కనపడాలి." అర్థిస్తున్నట్లు అన్నాను.

"అలాగే, బావా!" చెమ్మగిల్లిన కళ్లతో ఆ పాకెట్టు అందుకుంది సుశీల.

"సారస్!" అని పిలిచాను, నిండుగా చీర కట్టుకుని, ఒక సోఫాలో కూర్చుని ఉన్న సరస్వతిని చూస్తూ.

ఎవరో ఆ సారస్ అని అందరూ తెల్లబోయి చూస్తున్నారు.

"ఏమిటి, బావా!" లేవబోయింది సరస్వతి.

"అహఁ! వద్దులే. మీ ఆధునిక యువతులు మగవాళ్లు చెప్పిన పనులు చేయవలసిన అవసరం లేదుగా? చేస్తే బానిసలు అయిపోతారు. నేనే వస్తాను" అంటూ దగ్గరికి పోయి ఒక పాకెటు అందిచ్చాను. "ఇదిగో! ఇది మొన్ననే దిగుమతైన కొత్త ఫాషన్ డ్రెస్. నీకోసమే కొన్నాను."

"నిన్ను తప్పుగా అర్థం చేసుకున్నందుకు క్షమించు, బావా! నేను ఆ డ్రెస్‌లు వేయటం ఇప్పుడు మానివేశాను." తల వంచుకుని చిన్నగా అన్నది సరస్వతి.

"పిచ్చిపిల్ల! డ్రెస్ ఏది వేసుకున్నా ఫరవాలేదు, మన సంస్కారం, సంస్కృతి గుర్తున్నంతవరకు. డ్రెస్ వేయటం మానివేసినా, నీవు మంచివే అనుకున్నంత వరకు నీ స్వంత అభిప్రాయాలుమాత్రం మార్చుకోకు. ముందట నీ కా డ్రెస్ నచ్చిందో, లేదో చూసుకో" అన్నాను.

సరస్వతి పాకెట్టు విప్పింది. అందులో ఒక చీర ఉన్నది.

"థాంక్స్, బావా!" సంతృప్తి నిండిన కళ్లతో అంది సరస్వతి.

తరవాత పద్మను పిలిచాను. చిన్నగా దగ్గరికి వచ్చింది పద్మ.

పద్మకు కూడా ఒక చీర పాకెట్టు అందజేసి, "పద్మా! నీకు ఒక్క చీరేకాదు, వాళ్లందరికంటే ఒక్కలడుగు ముందుకు వేశావు కాబట్టి నీ కిది కూడా" అంటూ రెండో పాకెట్టు కూడా అందజేశాను.

"ఏమిటిది, బావా!" నవ్వుతూ అందుకుని పాకెట్టు విప్పింది పద్మ.

అందులో దంతంతో చేయబడిన రాధా మాధవుల విగ్రహం ఉంది. ప్రశ్నార్థకంగా నా వేపు చూసింది పద్మ.

"రాధా మాధవుల ప్రేమ వలె పద్మా, భాస్కర్‌ల ప్రేమ కూడా చిరకాలం వర్ధిల్లాలని కోరుతున్నాను." చిన్నగా నవ్వుతూ అన్నాను.

"ఫో, బావా!" అంటూ సిగ్గుతో తల వంచుకుంది పద్మ.

ఆశ్చర్యంతో చూస్తూ కూర్చుండిపోయిన అందరికీ ముగ్గురు మావయ్యల ఇండ్లలో జరిగిన విశేషాలు, ముగ్గురు మరదళ్ల ఉత్తరాలు వివరంగా చెప్పాను. అందరూ నవ్వుకున్నారు. తమ బిడ్డలను నే నెందుకు చేసుకోలేదో అని ఆలోచిస్తున్న మావయ్యలకు సందేహం తీరినట్లు కనపడ్డది. అందరిలో సుశీల అంతస్తు మరోక మెట్టు పెరిగినట్లు కనపడ్డది. మావయ్యలకు నా మీద కల అభిప్రాయ మేమైనా మారిందేమో నని మావయ్యల వైపు చూశాను. వాళ్లు నన్ను మరికొంత గౌరవభావంతో చూడటం గమనించి, వాళ్ల సహృదయతకు సంతోషిస్తూ సంతృప్తిగా నిట్టూర్చాను.

"మరి మా అమ్మాయికి ఏమీ బహుమతి ఇవ్వలే దేమయ్యా?" నవ్వుతూ అడిగింది చిన్నత్తయ్య.

"మీ అమ్మాయికి ఇవ్వటానికి నా దగ్గ రేమీ మిగల్లేదు, అత్తయ్యా! కావాలంటే నన్నే తీసుకోమనండి. లేకపోతే నాలో సగభాగం ఇస్తాను—రమ్మనండి." సిగ్గుతో తల వంచుకున్న నిర్మలను చూస్తూ కొంటెగా అన్నాను.

నా మాటలు వినగానే నిర్మల సిగ్గుతో మరీ వంగిపోయింది.